

Õppeelement

Eesti keele didaktika

Jane Tõnisson

12. mai 2010

Õppelemendi teema: meedia (trüki-, telemeedia), suuline ja kirjalik väljendusoskus, avalik esinemine, suhtlusoskus

Klass: 10

Tundide arv: 4

Meetodiks rühmatöö: õpilased koonduvad nelja rühma (rühmaliikmete arv oleneb sellest, kui palju õpilasi klassis on, aga peaks olema 4–6 õpilast). Igal rühmal on erinev ülesanne, mida nad peavad klassitunnis läbi mängima. Iga rühm saab oma ülesande teada viimases eesti keele tunnis enne seda, millal on nende kord esitada situatsioon. Sel viisil on kõigil gruppidel valmistumiseks antav/olemasolev aeg võrdne. Iga grupp saab ülesande täitmiseks vajalikud konkreetset juhendid, et vältida suuri arusaamatusi. Loomulikult õpetaja selgitab, annab nõu ning suunab, kui õpilased seda vajavad.

1. **I rühma situatsioon ehk I tund:** võistkonna peatreener ja selle kapten annavad pärast valusat kaotust pressikonverentsi – õpilased ise valivad, mis spordiala esindavad, kes on peatreener, kapten ja ajakirjanikud. Ajakirjanikud valmistavad ette küsimused, mille põhjal saaks panna kokku uudisloo ajalehte ja internetti. Küsimused peaksid seega lähtuma sellest, mis annaksid võimalikult palju infot lugejale ja oleksid huvitavad ning intrigeerivad, nt mis oli kaotuse põhjus?, kuidas mängu paremaks muuta?, kas tiimis on sisepingeid?, kes ei mänginud oma taset välja? jms. Ülejäänud rühmad on

pressikonverentsi jälgijad ning iga rühma ülesandeks on pärast ajakirjanike vooru esitada omalt poolt kaks küsimust peatreenerile ja kaptenile. Ajakirjanikud arvestavad ka nende küsimuste-vastustega uudisloo kirjutamisel. Uudislugu kirjutatakse rühmas ühiselt pärast seda, kui kõik rühmad on oma situatsioonid esitanud. See oleks siis hindeline lõputöö ja grupisiselt jälgitakse, et õpilaste panused oleksid võrdsed. Kirjutamise peavad õpilased ise korraldama, nt jagavad osad ära, mida keegi kirjutab. Koostööd saavad teha internetis, nt peavad nõu msn-is või mõnes muus suhtluskeskkonnas. Uudisloo esitamistähtaeg oleks esimene tund pärast seda, kui viimane rühm on esitanud oma situatsiooni.

2. **II rühma situatsioon ehk II tund:** päevakajaline jutusaade, millel on üks saatejuht ja ülejäänud rühmaliikmed on vestluskülalised. Ülejäänud klass on publikuks. Teema, mille üle hakatakse arutlema, on õpilaste enda määrata, kuid õpetaja võib anda ette mingi teemade loendi, mille hulgast valida, nt masu mõju inimeste eludele (positiivsed ja negatiivsed küljed, kärped, valitsuse tegutsemine jms), sport ja tervislik toitumine noorte seas, suvevaheaja pikkus Eestis, eutanaasia legaliseerimine jms. Publik võib esitada vestluskülalistele, kes on ühiskonnas arvamusiidrid, küsimusi. Kuna jutusaate formaat võimaldab publikul ja saatekülalistel dialoogi astuda, siis pealtvaatavad õpilased peavad esitama jooksvalt saate ajal küsimusi. Selle situatsiooni etendamine eeldab kindlasti mingi analoogse saatega kursis olemast. Õpetaja võib näidata saadet „Vabariigi kodanikud“. See oleks eeskujuks, mille põhjal antud rühm võiks oma ülesandeks valmistuda ning konkreetsed rollid ja punktid saates läbi mõelda. Antud rühm ei pea tegema mingit lõputööd, kuna ettevalmistus saateks (teemade, küsimuste-vastuste jms

läbimõtlemine) on piisav. Õpetaja hindab rühmaliikmete sooritusi, tehes situatsiooni esitamise ajal märkmeid. Ka publik ehk ülejäänud õpilased saavad kommenteerida esitava grupi sooritust.

3. **III rühma situatsioon ehk III tund:** uudistesaaade (a la AK), millel on kaks ankrut pluss külaline, kes lisab kommentaare mingi teema kohta. Lisaks on ilmateadustaja ja spordiuudiste vahendaja. Uudistesaaade peaks koosnema ühest suuremast teemast, mida kommenteerib vestluskülaline, lisaks ilmateatest ja kolmest spordiuudisest. Uudiste visuaalset poolt võib täiendada PowerPoint slaididega uudiseid toetavatest illustratsioonidest. Loomulikult võib kasutada ka helimaterjali, kui on vastavad tehnilised vahendid. Ülejäänud klass hindab ja kommenteerib uudiste päevakajalisust, esituse ladusust, esitavad oma vaatajakogemuse (kas huvitav saade, kas soovitaksin seda, kas vaataksin sellist uudistesaadet jms?). Antud rühm ei pea samuti tegema n-ö hindelist lõputööd, kuna uudistesaaate ettevalmistus on hindamiseks piisav. Rühmasiseselt peavad õpilased töö ära jaotama ja võrdsete panuste eest vastutama.
4. **IV rühm ehk IV tund:** on raadiosaate otse-eeter ning kahel saatejuhil on külas hetke kuumim popbänd, kellega vesteldakse ning keda intervjueritakse. Kuulajad ehk ülejäänud õpilased saavad saatesse „helistada“ ja küsimusi esitada. Helistamine näeb klassi tehnilisi võimalusi arvestades välja sedasi, et need publikust, kes soovivad sõna, tõstavad käe ja siis saatejuhid koordineerivad asjade käiku. Antud situatsioonis tuleb meeles pidada, et raadios olevad inimesed ja publik tegelikult üksteist ei näe ja oluline on end selgelt ja arusaadavalt väljendada. Oluline on saatejuhtide tegevus, et vestlus ei vaibuks ja ka kuulajad saaksid sõna.

Rühmaliikmed ise valivad, millist bändi kehastavad (võib olla nii kodu- kui välismaine). Antud rühma n-ö hindeline lõputöö on kirjutada bändi äsjailmunud plaadi arvustus, mis avaldatakse nt Postimehes. See ülesanne toimub tunniväliselt ning tähtjaks on järgmine eesti keele tund pärast oma situatsiooni esitamist. Rühmaliikmete omavaheline koostöö arvustuse kirjutamisel võib toimuda inernetikeskkonnas, selle jaoks ei pea kokku saama. Samas võib kasutada aega pärast tunde või ka vahetunde, et jagada tööjaotus, panna kirja üldised tähelepanekud ja mõtted plaadi kohta jms.

Keelekasutuse arendamine eri situatsioonide kaudu: erinevate küsimuste formuleerimine (kas, kuidas, miks, mis põhjustel jne); pöördumis-, tänamis-, tervitusfraasid; kirjutiste puhul grammatilise korrektsuse ja sidusa teksti loomise oskuse demonstreerimine; suulises kõnes kirjakeele kasutamine. Erinevad väljendid: *hoolimata, vaatama, ausalt öeldes, tähelepanu väärib asjaolu* jne. Olenevalt situatsioonidest asjakohase sõnavara valdamine ja kasutamine.

Antud õppeelement mängib läbi reaalseid olukordi, mis elus ette võivad tulla. Vesteldakse ja esitatakse küsimusi hetkel aktuaalsete teemade kohta ning neile ka vastatakse. Õpilased saavad astuda erinevatesse rollidesse, avalikult esineda, arendada suhtlemis- ja eneseväljendusoskust, saada osa erinevatest meediavormidest. Terve klass on töös, sest iga situatsioon haarab kõiki õpilasi, kuna neilt oodatakse küsimusi, publikuks olemist, hindamist ja kommenteerimist. Õpetaja on sellise õppevormi puhul suunaja, töö käivitaja,

kõrvaltvaataja. Tema roll on oluline ülesande selgitamisel, situatsioonide valimisel, õpilaste motiveerimisel.

Kuna erinevad situatsioonid eeldavad õpilastelt, et nad teaksid natukenegi uudiste-, jutusaate, arvustuse ja uudisloo olemust, siis õpilased hakkavad ehk rohkem lugema ajalehti, vaatama uudiseid, päevakajalisi saateid, kuulama raadiost peale muusika ka vestlusi huvitavate inimestega.